

ปัญหาเกี่ยวกับการควบคุมหรือการค้นของสำนักงานคณะกรรมการป้องกัน และปราบปรามยาเสพติด¹

กมลทัศน์ การกันหา²

เมื่อได้มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามยาเสพติดให้โทษ และได้มีการจัดตั้งสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด เนื่องจากการแก้ไขปัญหายาเสพติดเป็นนโยบายสำคัญของหลายรัฐบาลที่ผ่านมา การบริหารงาน สำนักงาน ป.ป.ส. เพื่อดำเนินการให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามยาเสพติด พ.ศ.2519 เนื่องจาก รัฐบาลในขณะนั้นเห็นว่ายาเสพติดเป็นภัยอย่างร้ายแรงต่อการดำเนินการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ และรัฐบาลจึงได้มีนโยบายที่จะป้องกันและปราบปรามการค้าและการเสพยาเสพติดอย่างเข้มงวดกวดขัน จึงจำเป็นต้องมีกฎหมายเพื่อกำหนดมาตรการและให้อำนาจในการดำเนินการป้องกันและปราบปรามให้ได้ผลโดยเด็ดขาดและมีประสิทธิภาพ และเพื่อให้การป้องกันและปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดและการดำเนินการเพื่อตรวจสอบทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดตามกฎหมาย ซึ่งจากการบังคับใช้พระราชบัญญัตินี้ดังกล่าวทำให้เจ้าพนักงานหรือคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดมีอำนาจจับหรือค้นได้โดยไม่ต้องมีหมายจับหรือหมายค้น ซึ่งตามประมวลกฎหมายยาเสพติด มาตรา 61 บัญญัติว่า “ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งปฏิบัติการเกี่ยวกับการควบคุมยาเสพติดตามภาคนี้ มีหน้าที่และอำนาจ ดังต่อไปนี้

- (1) เข้าไปในสถานที่ทำการของผู้รับอนุญาตนำเข้าหรือส่งออก สถานที่ผลิต สถานที่จำหน่าย สถานที่เก็บยาเสพติด หรือสถานที่ที่ต้องได้รับอนุญาตตามภาคนี้ ในเวลาทำการของสถานที่นั้นเพื่อตรวจสอบการปฏิบัติตามภาคนี้
- (2) ยึดหรืออายัดยาเสพติดที่มีไว้โดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย หรือทรัพย์สินอื่นใดที่ได้ใช้หรือจะใช้ในการกระทำความผิดตามภาคนี้
- (3) มีหนังสือเรียกบุคคลใดมาให้อธิบายหรือให้ส่งเอกสารหรือวัตถุใดมาเพื่อประกอบการพิจารณา”

¹ บทความนี้เรียบเรียงจากการศึกษาอิสระ เรื่อง ปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับการประกอบวิชาชีพของทนายความ โดยมีอาจารย์ที่ปรึกษา คือ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นันทรัตน์ เตชะมา และคณะกรรมการสอบ คือ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธีรนิติ เทพสุเมทานนท์และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สลิล สิริพิทุร

² นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง สาขาวิทยบริการเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดขอนแก่น

พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีอาญาเสพติด มาตรา 11/6 บัญญัติว่า “...เพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติการตามมาตรา 11/1 ให้ถือว่ากรรมการ ป.ป.ส. เลขธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด รองเลขธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด และเจ้าพนักงาน ป.ป.ส. ซึ่งได้รับมอบหมายให้มีอำนาจตามมาตรา 11/1 (4) มีหน้าที่และอำนาจเช่นเดียวกับพนักงานสอบสวนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาได้ทั่วราชอาณาจักร และให้มีอำนาจควบคุมผู้ถูกจับตามมาตรา 11/1 (4) ซึ่งกระทำความผิดร้ายแรงเกี่ยวกับยาเสพติดตามประมวลกฎหมายยาเสพติดไว้เพื่อทำการสืบสวนสอบสวนได้เป็นเวลาไม่เกินสามวัน เมื่อครบกำหนดเวลาดังกล่าวหรือก่อนนั้นตามที่เห็นสมควร ให้ส่งตัวผู้ถูกจับไปยังพนักงานสอบสวนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาเพื่อดำเนินการต่อไป...”

ตามระเบียบคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดว่าด้วยการแต่งตั้ง การปฏิบัติหน้าที่ และการกำกับดูแลการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าพนักงาน ป.ป.ส. พ.ศ.2565 ข้อ 12 การเข้าไปในเคหสถานหรือสถานที่เพื่อตรวจค้น จะต้องมีการสั่งหรือหมายศาลเว้นแต่มีเหตุให้ค้นโดยไม่ต้องมีการสั่งหรือหมายศาลให้นำความในข้อ 13 มาใช้บังคับโดยอนุโลม

ข้อ 13 ในการเข้าไปในเคหสถานหรือสถานที่ตามพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีอาญาเสพติด พ.ศ. 2550 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีอาญาเสพติด (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2564 มาตรา 11/1 (1) ให้เจ้าพนักงาน ป.ป.ส. ปฏิบัติ ดังนี้ (1) แจ้งให้ผู้บังคับบัญชาชั้นเหนือขึ้นไปหนึ่งระดับทราบก่อนดำเนินการ

ซึ่งตามบทบัญญัติดังกล่าวทำให้เลขธิการ รองเลขธิการและเจ้าพนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติดมีอำนาจในการค้นหรือจับบุคคลใดๆ มีเหตุอันควรสงสัยตามสมควรว่ามียาเสพติดซุกซ่อนอยู่โดยไม่ชอบด้วยกฎหมายได้ โดยไม่ต้องมีหมายค้นหรือหมายจับ ซึ่งผู้ศึกษาเห็นว่ามีปัญหาดังนี้

ปัญหาประการที่หนึ่ง ปัญหาอำนาจในการค้น เนื่องจาก การปฏิบัติหน้าที่ และการกำกับดูแลการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าพนักงาน ป.ป.ส. สามารถเข้าไปในเคหสถานหรือสถานที่เพื่อตรวจค้น จะต้องมีการสั่งหรือหมายศาลเว้นแต่มีเหตุให้ค้นโดยไม่ต้องมีการสั่งหรือหมายศาลตามพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีอาญาเสพติด พ.ศ. 2550 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีอาญาเสพติด (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2564 มาตรา 11/1 (1) ให้เจ้าพนักงาน ป.ป.ส. ปฏิบัติ ดังนี้ (1) แจ้งให้ผู้บังคับบัญชาชั้นเหนือขึ้นไปหนึ่งระดับทราบก่อนดำเนินการค้น ซึ่งบทบัญญัตินี้เป็นการให้อำนาจเลขธิการ รองเลขธิการ และเจ้าพนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติดมีอำนาจในการค้นสถานที่ใดๆ ที่มีเหตุอันควรสงสัยว่ามีบุคคลที่มีเหตุอันควรสงสัยว่ากระทำความผิดหลบซ่อนอยู่ หรือมีทรัพย์สินซึ่งมีไว้เป็นความผิดหรือได้มาโดยการกระทำความผิด หรือได้ใช้หรือจะใช้ในการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดหรือซึ่งอาจใช้เป็นพยานหลักฐานได้

ปัญหาประการที่สอง ปัญหาอำนาจในการควบคุมตัว เนื่องจาก ตามพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีอาญาเสพติด มาตรา 11/6 ซึ่งบทบัญญัตินี้ให้อำนาจกับเลขธิการ รองเลขธิการ และเจ้าพนักงานป้องกันและ

ปราบปรามยาเสพติดมากเกินไป และบทบัญญัติดังกล่าวขัดแย้งกับบทบัญญัติของประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ที่ให้ควบคุมตัวผู้ถูกจับหรือผู้ต้องหาซึ่งกระทำความผิดร้ายแรงเกี่ยวกับยาเสพติดไว้เป็นเวลาไม่เกิน 3 วัน

ปัญหาเกี่ยวกับการถ่วงดุลอำนาจ เนื่องจากตามประมวลกฎหมายยาเสพติด พ.ศ.2564 มาตรา 61 บัญญัติว่า “ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งปฏิบัติการเกี่ยวกับการควบคุมยาเสพติดมีหน้าที่และอำนาจ เข้าไปในสถานที่ทำการของผู้รับอนุญาตนำเข้าหรือส่งออก สถานที่ผลิต สถานที่จำหน่ายสถานที่เก็บยาเสพติด หรือสถานที่ที่ต้องได้รับอนุญาตตามภาคนี้ ในเวลาทำการของสถานที่นั้นเพื่อตรวจสอบการปฏิบัติตามภาคนี้”

และพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดียาเสพติด (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2564 และระเบียบคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดว่าด้วยการแต่งตั้ง การปฏิบัติหน้าที่ และการกำกับดูแลการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าพนักงาน ป.ป.ส. พ.ศ. 2565 ให้อำนาจเลขาธิการ รองเลขาธิการ และเจ้าพนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติดสามารถค้นได้เลย ซึ่งไม่มีองค์ใดเข้ามาตรวจสอบหรือถ่วงดุลการจับหรือการค้นได้ ซึ่งการจับหรือการค้นเป็นการกระทำที่กระทบกระเทือนต่อสิทธิและเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญด้วย ดังนั้นผู้ศึกษาเห็นว่าเพื่อเป็นการถ่วงดุลของเลขาธิการ รองเลขาธิการ และเจ้าพนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติดในการจับหรือการค้น

โดยหลักกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา การค้นมี 2 ประเภท คือ การค้นในที่รโหฐาน และการค้นตัวบุคคล การค้นในที่รโหฐานตามกฎหมายจะต้องมีหมายค้น การออกหมายค้นที่จะต้องออกโดยศาล และการบังคับตามหมายค้นโดยเจ้าพนักงานของรัฐมีหน้าที่ในการค้น รวมทั้งผลของการค้นในที่รโหฐานโดยมิชอบด้วยกฎหมาย ดังนั้นการค้นที่รโหฐานจะต้องมีหมายค้น ในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าพนักงานของรัฐเพื่อพบสิ่งของหรือบุคคลย่อมจะก่อให้เกิดผลกระทบต่อนิติสิทธิเสรีภาพของประชาชน ผู้ที่มีอำนาจค้นมี 2 ประเภทก็คือ พนักงานฝ่ายปกครองและตำรวจกับพนักงานสอบสวน ซึ่งการค้นในที่รโหฐานจะกระทำด้วยเหตุ 2 ประการ กล่าวคือ เพื่อหาตัวคนหรือเพื่อสิ่งของ

แม้ว่าการค้นในที่รโหฐานนั้น โดยหลักจะต้องมีหมายค้นที่ออกโดยศาลเท่านั้นแต่เจ้าพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจอาจจะกระทำการค้นโดยไม่มีหมายค้นได้ ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 92 ได้บัญญัติว่า “ห้ามมิให้ค้นในที่รโหฐานโดยไม่มีหมายค้นหรือคำสั่งของศาล เว้นแต่ พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจเป็นผู้ค้น และในกรณีดังต่อไปนี้

- 1) เมื่อมีเสียงร้องให้ช่วยมาจากข้างในที่รโหฐาน หรือมีเสียงหรือพฤติกรรมอื่นใดอันแสดงได้ว่ามีเหตุร้ายเกิดขึ้นในที่รโหฐานนั้น
- 2) เมื่อปรากฏความผิดซึ่งหน้ากำลังกระทำลงในที่รโหฐาน
- 3) เมื่อบุคคลที่ได้กระทำความผิดซึ่งหน้า ขณะที่ถูกไล่จับหนีเข้าไปหรือมีเหตุอันแน่นแฟ้นควรสงสัยว่าได้เข้าไปซุกซ่อนตัวอยู่ในที่รโหฐานนั้น

4) เมื่อมีพยานหลักฐานตามสมควรว่าสิ่งของที่มีไว้เป็นความผิดหรือได้มาโดยการกระทำความผิด หรือได้ใช้หรือมีไว้เพื่อจะใช้ในการกระทำความผิด หรืออาจเป็นพยานหลักฐานพิสูจน์การกระทำความผิดได้ ซ่อนหรืออยู่ในนั้น ประกอบทั้งต้องมีเหตุอันควรเชื่อว่าการเนิ่นช้ากว่าจะเอาหมายค้นมาได้สิ่งของนั้น จะถูกโยกย้ายหรือทำลายเสียก่อน

5) เมื่อที่รโหฐานนั้นผู้จะต้องถูกจับเป็นเจ้าบ้าน และการจับนั้นมีหมายจับหรือจับตามมาตรา 78

ซึ่งการค้นของพนักงานเจ้าหน้าที่ ป.ป.ส. ตามประมวลกฎหมายยาเสพติด มาตรา 61 กำหนดให้ พนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งปฏิบัติการเกี่ยวกับการควบคุมยาเสพติดมีหน้าที่และอำนาจ เข้าไปในสถานที่ทำการของ ผู้รับอนุญาตนำเข้าหรือส่งออก สถานที่ผลิต สถานที่จำหน่ายสถานที่เก็บยาเสพติด หรือสถานที่ที่ต้องได้รับ อนุญาต ในเวลาทำการของสถานที่นั้นเพื่อตรวจสอบการปฏิบัติงาน ซึ่งจากบทบัญญัติดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า กฎหมายกำหนดให้เจ้าพนักงาน ป.ป.ส. มีอำนาจในการเข้าไปในเคหสถานหรือสถานที่ใดๆ เพื่อตรวจค้นเพื่อให้ การใช้ดุลพินิจของเจ้าหน้าที่ ป.ป.ส. และมาตรการในการกำกับดูแลการใช้ดุลพินิจของเจ้าหน้าที่ของสำนักงาน ป.ป.ส. ต้องปฏิบัติตามเงื่อนไขของกฎหมายเกี่ยวกับการใช้ดุลพินิจในการปฏิบัติหน้าที่และต้องปฏิบัติตาม ระเบียบคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดว่าด้วยการแต่งตั้ง การปฏิบัติหน้าที่ และการกำกับดูแล การปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าพนักงาน ป.ป.ส. ซึ่งประมวลกฎหมายยาเสพติดมิได้กำหนดให้ยกเลิกระเบียบดังกล่าว การค้นของเจ้าพนักงาน ป.ป.ส. จะต้องมีความหมายค้น แต่ในกรณีตามระเบียบคณะกรรมการป้องกันและปราบปราม ยาเสพติดว่าด้วย การแต่งตั้ง การปฏิบัติหน้าที่ และการกำกับดูแล การปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าพนักงาน ป.ป.ส. ข้อ 13 กำหนดให้เจ้าพนักงาน ป.ป.ส. สามารถค้นได้โดยไม่ต้องมีความหมายค้นในกรณีที่การเข้าไปในเคหสถานหรือ สถานที่ตามพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาความอาญา พ.ศ. 2550 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติวิธีพิจารณา ความอาญา พ.ศ. 2564 ให้เจ้าพนักงาน ป.ป.ส. ปฏิบัติ ดังนี้

1) แจ้งให้ผู้บังคับบัญชาชั้นเหนือขึ้นไปหนึ่งระดับทราบก่อนดำเนินการ

2) ก่อนลงมือตรวจค้น ต้องแสดงความบริสุทธิ์และแสดงบัตรประจำตัวต่อผู้ครอบครองผู้ดูแลหรือ บุคคลในครอบครัวของผู้นั้น

3) การค้นให้ค้นต่อหน้าบุคคลใน 2) หากไม่มีบุคคลดังกล่าวให้ค้นต่อหน้าพนักงานฝ่ายปกครอง กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน หรือญาติผู้ใกล้ชิดกับบุคคลใน 2) ซึ่งเจ้าพนักงาน ป.ป.ส. ได้ร้องขอให้มาเป็นพยาน ซึ่งไม่ใช่ เจ้าหน้าที่ในชุดจับกุมหรือตรวจค้นกรณีที่ยังไม่มีมือค้นในเวลากลางวัน ถ้ายังไม่เสร็จจะค้นต่อไปในเวลากลางคืนก็ได้ และให้รายงานผู้บังคับบัญชาชั้นเหนือขึ้นไปหนึ่งระดับรับทราบด้วย

4) ทำบันทึกระบุเหตุอันควรสงสัยตามสมควรและเหตุอันควรเชื่อที่ทำให้สามารถเข้าค้นได้ให้ไว้ แก่ผู้ครอบครองเคหสถาน หรือสถานที่ค้นตามแบบที่เลขที่การ ป.ป.ส. กำหนด แต่ถ้าไม่มีผู้ครอบครองอยู่ ณ ที่ นั้น ให้เจ้าพนักงาน ป.ป.ส.

จะเห็นได้ว่าในการใช้อำนาจค้นของเจ้าพนักงาน ป.ป.ส. สามารถเข้าไปในเคหสถานหรือสถานที่ใด ๆ เพื่อตรวจค้นได้เมื่อมีเหตุอันควรสงสัยตามสมควรว่ามีบุคคลกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดหลบซ่อนอยู่ หรือมีทรัพย์สินซึ่งมีไว้เป็นความผิด หรือได้มาโดยการกระทำความผิดหรือได้ใช้หรือจะใช้ในการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด หรือซึ่งอาจใช้เป็นพยานหลักฐานได้ ประกอบกับมีเหตุอันควรเชื่อว่า เนื่องจากการเน้นย้ำว่าจะเอาหมายค้นมาได้บุคคลนั้นจะหลบหนีไป หรือทรัพย์สินนั้นจะถูกโยกย้าย ซุกซ่อน ทำลาย หรือทำให้เปลี่ยนสภาพไปจากเดิม ซึ่งเจ้าพนักงาน ป.ป.ส. สามารถเข้าทำการตรวจค้นได้ ถึงแม้ว่าไม่มีหมายค้น

เมื่อเปรียบเทียบกับประเทศสหรัฐอเมริกาหลักการตรวจค้นที่รโหฐาน ในกรณีการค้นที่ต้องมีหมายค้น การตรวจค้นเคหสถานหรือบริเวณจะต้องมีหมาย แต่ไม่รวมถึงสถานที่ที่อยู่นอกเหนือบริเวณเคหสถานด้วย ซึ่งเคหสถาน รวมทั้งสถานที่ใด ๆ ที่ใช้เป็นที่อยู่อาศัย กรณีตรวจค้นโดยไม่ต้องมีหมายค้นในกรณีฉุกเฉิน เจ้าพนักงานอาจทำการตรวจค้นหากไม่มีเวลาเพียงพอที่จะขอหมายและต้องกระทำโดยพลัน การติดตามโดยพลัน เจ้าพนักงานอาจทำการค้นหากเขากำลังไล่ตามผู้ต้องสงสัยที่กำลังหนีหรือไล่กวดบุคคลหนึ่งที่กำลังจะหลบหนี สินค้าลักลอบ เจ้าพนักงานอาจทำการตรวจค้น หากรู้ว่าสินค้าลักลอบดังกล่าวเสี่ยงต่อการเคลื่อนย้ายหรือทำลาย โดยพลัน หรือเหตุการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการจับโดยชอบ เจ้าพนักงานอาจทำการตรวจค้นในกรณีได้ทำการจับกุมโดยชอบ หากจำเป็นต้องกระทำเพื่อป้องกันตนเอง ป้องกันการหลบหนี หรือต้องการรักษาหลักฐาน ซึ่งแตกต่างกับการค้นของพนักงานเจ้าหน้าที่ ป.ป.ส ตามประมวลกฎหมายยาเสพติด มาตรา 61 กำหนดให้พนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งปฏิบัติการเกี่ยวกับการควบคุมยาเสพติดมีหน้าที่และอำนาจเข้าไปในสถานที่ทำการของผู้รับอนุญาตนำเข้าหรือส่งออก สถานที่ผลิต สถานที่จำหน่ายสถานที่เก็บยาเสพติด หรือสถานที่ที่ต้องได้รับอนุญาต ในเวลาทำการของสถานที่นั้นเพื่อตรวจสอบการปฏิบัติงาน ซึ่งเจ้าพนักงาน ป.ป.ส. มีอำนาจในการเข้าไปในเคหสถานหรือสถานที่ใด ๆ เพื่อตรวจค้นได้

ในประเทศอังกฤษการค้นของเจ้าหน้าที่ตำรวจตาม PACE นั้น การค้นในที่สาธารณะ ต้องมีเหตุอันควรสงสัยตามสมควรที่เจ้าหน้าที่ตำรวจจะเรียกให้บุคคล หรือยานพาหนะหยุดเพื่อตรวจค้น เพื่อหาทรัพย์สินที่ถูกลักทรัพย์ หรือของต้องห้ามตามกฎหมายอื่น การค้นในเคหสถานโดยไม่มีหมายนั้น สามารถกระทำได้ โดยกำหนดให้ผู้จับต้องเป็นเจ้าหน้าที่ตำรวจในเครื่องแบบ และเป็นการตรวจค้นเพื่อจับบุคคล หรือจับบุคคลซึ่งหลบหนีเข้ามาและซุกซ่อนตัวในเคหสถาน หรือเป็นการตรวจค้นเพื่อช่วยชีวิตบุคคลในเคหสถานนั้น หรือเพื่อป้องกันการทำลายทรัพย์สินอย่างร้ายแรง ซึ่งแตกต่างกับการค้นของพนักงานเจ้าหน้าที่ ป.ป.ส ตามประมวลกฎหมายยาเสพติด มาตรา 61

ระยะเวลาในการควบคุมตัวผู้ต้องหาตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญากำหนดให้พนักงานสอบสวนจะต้องฝากขังผู้ต้องหาภายใน 48 ชั่วโมงนับจากวันที่ได้รับมอบตัวผู้ต้องหาจากชุดจับกุม ซึ่งบทบัญญัติดังกล่าวเป็นการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของผู้ต้องหาหรือผู้ถูกจับว่าจะได้รับการคุ้มครองและดำเนินการส่งตัวไป

ยังพนักงานสอบสวนส่งตัวไปยังศาลภายในเวลาที่กำหนด เพื่อป้องกันการละเมิดสิทธิและเสรีภาพตามที่กฎหมายกำหนด ซึ่งบทบัญญัติดังกล่าวเป็นไปตามกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมืองที่กำหนดไว้ว่าบุคคลที่ถูกจับหรือควบคุมตัวในข้อหาทางอาญาจะต้องถูกนำตัวโดยพลันไปยังศาลหรือเจ้าหน้าที่อื่นที่มีอำนาจตามที่กฎหมายกำหนดใช้อำนาจทางตุลาการและซึ่งภายหลังจากที่เจ้าพนักงานตำรวจได้จับกุมผู้ต้องขังผู้ต้องหาแล้วซึ่งการจับนั้นเป็นการจำกัดสิทธิเสรีภาพในการเคลื่อนไหวของผู้ต้องหาหรือผู้ถูกจับ ดังนั้นเพื่อเป็นการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของผู้ถูกจับว่าจะไม่ถูกล่วงละเมิดจะต้องส่งตัวผู้ถูกจับไปยังศาลโดยพลันซึ่งหากให้ผู้ถูกจับถูกควบคุมตัวเป็นเวลานานก็อาจจะได้รับความเสียหายหรือไม่มีหลักประกันสิทธิเสรีภาพแต่อย่างไร

ซึ่งการจับกุมของเจ้าพนักงานตำรวจนั้นเป็นการแสวงหาหลักฐานและนำตัวผู้กระทำความผิดมารับโทษตามกฎหมาย ซึ่งในการรวบรวมพยานหลักฐานต่าง ๆ ภายหลังจากการจับกุมนั้นเจ้าพระยาเจ้าพนักงานตำรวจ ป.ป.ศ. จะต้องรวบรวมพยานหลักฐานเพื่อสรุปสำนวนส่งพนักงานอัยการดำเนินการฟ้องคดีต่อไป แต่ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยได้บัญญัติไว้ว่าก่อนมีคำพิพากษาถึงที่สุดของศาลว่าจำเลยได้กระทำความผิดนั้นจำเลยเป็นผู้ต้องหาหรือถูกควบคุมตัวไม่ได้ แต่ตามพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาความอาญาได้กำหนดให้เจ้าพนักงาน ป.ป.ศ. สามารถควบคุมตัวผู้ต้องหาได้สามวันก่อนนำตัวไปส่งพนักงานสอบสวน ซึ่งบทบัญญัตินี้ขัดแย้งกับประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาเนื่องจากประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 87 กำหนดห้ามมิให้ควบคุมผู้ถูกจับไว้เกินกว่าจำเป็นตามพฤติการณ์แห่งคดี ในกรณีที่ผู้ถูกจับไม่ได้รับการปล่อยชั่วคราว และมีเหตุจำเป็นเพื่อทำการสอบสวน หรือการฟ้องคดีให้นำตัวผู้ถูกจับไปศาลภายใน 48 ชั่วโมงนับแต่เวลาที่ผู้ถูกจับถูกนำตัวไปถึงที่ทำการของพนักงานสอบสวน และตามกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง กำหนดว่า “บุคคลใดที่ถูกจับกุมหรือควบคุมตัวในข้อหาทางอาญา จะต้องถูกนำตัวโดยพลันไปยังศาลหรือเจ้าหน้าที่อื่นที่มีอำนาจตามกฎหมายที่จะใช้อำนาจทางตุลาการ” คณะกรรมการสิทธิมนุษยชน (Human Rights Committee) ซึ่งคำว่า โดยพลัน หมายถึง เจ้าหน้าที่ต้องนำตัวผู้ถูกจับและถูกควบคุมตัวไปพบศาลภายใน 48 ชั่วโมง (2 วัน) นับจากเวลาที่ผู้ถูกจับกุมการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของบุคคลได้กำหนดให้การก็สามารถทำ 24 ชั่วโมงเท่านั้น ซึ่งบทบัญญัตินี้ขัดแย้งกับที่กำหนดให้พนักงาน ป.ป.ศ. สามารถควบคุมตัวได้ 3 วันนั้น เป็นการบัญญัติกฎหมายที่ขัดแย้งกับสิทธิเสรีภาพของบุคคลเป็นอย่างยิ่ง

นอกจากนี้ตามมาตรฐานสากลในการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของผู้ต้องหาหรือจำเลยในกรณีการถูกคุมขังตรวจค้นนั้นในข้อที่ 9 ได้กำหนดไว้ว่าบุคคลใดจะถูกจับกุมกักขังโดยพลการไม่ได้ ซึ่งบทบัญญัตินี้ดังกล่าวเป็นการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของบุคคล ส่วนกติการะหว่างประเทศก็ได้กำหนดมาตรฐานมาตรการเพื่อป้องกันการใช้อำนาจจับกุมหรือการกักขังโดยพลการโดยกำหนดว่าบุคคลผู้ถูกจับกุมหรือควบคุมในข้อหาทางอาญาย่อมต้องถูกนำตัวไปศาลหรือเจ้าหน้าที่อื่นโดยพลัน เพื่อให้ศาลได้ตรวจสอบและได้รับการพิจารณาภายในเวลา

อันสมควร ซึ่งบทบัญญัติดังกล่าวเป็นมาตรการในการควบคุมการใช้อำนาจของรัฐในการจับกุมหรือคุมขังบุคคลใดต้องการทำได้ ภายในขอบเขตที่กฎหมายกำหนดซึ่งตามมาตรฐานสากลก็รองรับไว้ว่าต้องส่งตัวผู้ถูกจับไปยังศาลภายใน 48 ชั่วโมง ประกอบกับรัฐธรรมนูญของไทยก็ได้บัญญัติเกี่ยวกับการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของบุคคลไว้โดยชัดแจ้ง ซึ่งสอดคล้องกับประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 87 แต่ในทางปฏิบัติเกี่ยวกับอำนาจการสอบสวนของเจ้าพนักงาน ป.ป.ส. นั้นได้กำหนดให้เจ้าพนักงาน ป.ป.ส. สามารถควบคุมผู้ต้องหาได้สามวัน

ซึ่งบทบัญญัติตามพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีอาญาเสพติด มาตรา 11/6 ได้บัญญัติว่า “...ให้ถือว่าการกระทำของ ป.ป.ส. เลขานุการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด รองเลขานุการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด และเจ้าพนักงาน ป.ป.ส. ซึ่งได้รับมอบหมายให้มีอำนาจตามมาตรา 11/1 (4) มีหน้าที่และอำนาจเช่นเดียวกับพนักงานสอบสวนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาได้ทั่วราชอาณาจักร และให้มีอำนาจควบคุมผู้ถูกจับตามมาตรา 11/1 (4) ซึ่งกระทำความผิดร้ายแรงเกี่ยวกับยาเสพติดตามประมวลกฎหมายยาเสพติดไว้เพื่อทำการสืบสวนสอบสวนได้เป็นเวลาไม่เกินสามวัน เมื่อครบกำหนดเวลาดังกล่าวหรือก่อนนั้นตามที่เห็นสมควร...” ซึ่งบทบัญญัติดังกล่าวให้อำนาจกับเลขานุการ รองเลขานุการ และเจ้าพนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติดมากเกินไป และบทบัญญัติดังกล่าวขัดแย้งกับบทบัญญัติของประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ที่ให้ควบคุมตัวผู้ถูกจับหรือผู้ต้องหาซึ่งกระทำความผิดร้ายแรงเกี่ยวกับยาเสพติดไว้เป็นเวลาไม่เกิน 3 วัน ซึ่งเป็นการจำกัดสิทธิเสรีภาพของผู้ต้องหามากเกินไป

อีกทั้งการค้นตามประมวลกฎหมายยาเสพติดและพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีอาญาเสพติดนั้น กำหนดให้เจ้าพนักงาน ป.ป.ส. สามารถทำการค้นได้โดยไม่ต้องมีหมายค้นเพียงแต่มีบัตรของเจ้าพนักงาน ป.ป.ส. ก็สามารถทำการค้นได้แล้วโดยการค้นนั้นเพียงแต่รายงานไปยังผู้บังคับบัญชาซึ่งมีระดับสูงกว่าต้นขึ้นไปก็สามารถทำการค้นได้แล้วซึ่งบทบัญญัตินี้ดังกล่าวเป็นการให้อำนาจพนักงาน ป.ป.ส. มากเกินไปขัดแย้งกับประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาที่กำหนดห้ามมิให้ค้นในที่รโหฐานโดยไม่มีหมายค้นหรือคำสั่งของศาล เว้นแต่ พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจเป็นผู้ค้น และในกรณีเมื่อมีเสียงร้องให้ช่วยมาจากข้างในที่รโหฐาน หรือมีเสียงหรือพฤติกรรมอื่นใดอันแสดงได้ว่ามีเหตุร้ายเกิดขึ้นในที่รโหฐานนั้น เมื่อปรากฏความผิดซึ่งหนักกำลังกระทำลงในที่รโหฐาน เมื่อบุคคลที่ได้กระทำความผิดซึ่งหน้า ขณะที่ถูกไล่จับหนีเข้าไปหรือมีเหตุอันแน่นแฟ้นควรสงสัยว่าได้เข้าไปซุกซ่อนตัวอยู่ในที่รโหฐานนั้น เมื่อมีพยานหลักฐานตามสมควรว่าสิ่งของที่มีไว้เป็นความผิดหรือได้มาโดยการกระทำความผิดหรือได้ใช้หรือมีไว้เพื่อจะใช้ในการกระทำความผิด หรืออาจเป็นพยานหลักฐานพิสูจน์การกระทำความผิดได้ซ่อนหรืออยู่ในนั้น ประกอบทั้งต้องมีเหตุอันควรเชื่อว่าการเนื่องจากการเน้นเข้าว่าจะเอาหมายค้นมาได้สิ่งของนั้นจะถูกโยกย้ายหรือทำลายเสียก่อน เมื่อที่รโหฐานนั้นผู้จะต้องถูกจับเป็นเจ้าบ้าน และการจับนั้นมีหมายจับหรือจับตามมาตรา 78 ดังนั้น ควรกำหนดให้พนักงาน

เจ้าหน้าที่ซึ่งปฏิบัติการเกี่ยวกับการควบคุมยาเสพติดมีหน้าที่และอำนาจ เข้าไปในสถานที่ทำการของผู้รับอนุญาตนำเข้าหรือส่งออก สถานที่ผลิต สถานที่จำหน่ายสถานที่เก็บยาเสพติด หรือสถานที่ที่ต้องได้รับอนุญาตตามภาคนี้ ในเวลาทำการของสถานที่นั้นเพื่อตรวจสอบการปฏิบัติตามภาคนี้ต้องมีหมายค้นหรือปฏิบัติตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

ดังนั้นปัญหาอำนาจในการค้น ตามระเบียบคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดว่าด้วยการแต่งตั้ง การปฏิบัติหน้าที่ และการกำกับดูแลการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าพนักงาน ป.ป.ส. พ.ศ.2565 ข้อ 13 บัญญัติว่า “ในการเข้าไปในเคหสถานหรือสถานที่ตามพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดียาเสพติด พ.ศ.2550 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดียาเสพติด (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2565 มาตรา 11/1(1) ให้เจ้าพนักงาน ป.ป.ส. ปฏิบัติ ดังนี้

(1) แจ้งให้ผู้บังคับบัญชาชั้นเหนือขึ้นไปหนึ่งระดับทราบก่อนดำเนินการ

(2) ก่อนลงมือตรวจค้น ต้องแสดงความบริสุทธิ์และแสดงบัตรประจำตัวต่อผู้ครอบครองผู้ดูแลหรือบุคคลในครอบครัวของผู้นั้น ข้อ 13 ว่าห้ามมิให้เจ้าพนักงาน ป.ป.ส. ค้นสถานที่ใดๆ โดยไม่มีเหตุอันควร...” แก้ไขเป็น “ยกเลิกบทบัญญัติข้อ 13

ปัญหาอำนาจในการควบคุมตัว ตามพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดียาเสพติด มาตรา 11/6 บัญญัติว่า “...ให้มีอำนาจควบคุมผู้ถูกจับตามมาตรา 11/1 (4) ซึ่งกระทำความผิดร้ายแรงเกี่ยวกับยาเสพติดตามประมวลกฎหมายยาเสพติดไว้เพื่อทำการสืบสวนสอบสวนได้เป็นเวลาไม่เกินสามวัน เมื่อครบกำหนดเวลาดังกล่าวหรือก่อนนั้นตามที่เห็นสมควร...”

แก้ไขเป็น “...ให้มีอำนาจควบคุมผู้ถูกจับตามมาตรา 11/1 (4) ซึ่งกระทำความผิดร้ายแรงเกี่ยวกับยาเสพติดตามประมวลกฎหมายยาเสพติดไว้เพื่อทำการสืบสวนสอบสวนได้เป็นเวลาไม่เกินสองวัน เมื่อครบกำหนดเวลาดังกล่าวหรือก่อนนั้นตามที่เห็นสมควร...”

ปัญหาเกี่ยวกับการถ่วงดุลอำนาจประมวลกฎหมายยาเสพติด พ.ศ.2564 มาตรา 61 บัญญัติว่า “ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งปฏิบัติการเกี่ยวกับการควบคุมยาเสพติดตามภาคนี้มีหน้าที่และอำนาจ ดังต่อไปนี้

(1) เข้าไปในสถานที่ทำการของผู้รับอนุญาตนำเข้าหรือส่งออก สถานที่ผลิต สถานที่จำหน่ายสถานที่เก็บยาเสพติด หรือสถานที่ที่ต้องได้รับอนุญาตตามภาคนี้ ในเวลาทำการของสถานที่นั้นเพื่อตรวจสอบการปฏิบัติตามภาคนี้...” แก้ไขเป็น “ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งปฏิบัติการเกี่ยวกับการควบคุมยาเสพติดตามภาคนี้มีหน้าที่และอำนาจ ดังต่อไปนี้

(1) เข้าไปในสถานที่ทำการของผู้รับอนุญาตนำเข้าหรือส่งออก สถานที่ผลิต สถานที่จำหน่ายสถานที่เก็บยาเสพติด หรือสถานที่ที่ต้องได้รับอนุญาตตามภาคนี้ ในเวลาทำการของสถานที่นั้นเพื่อตรวจสอบการปฏิบัติตามภาคนี้ต้องมีหมายค้นหรือปฏิบัติตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา...”